

М. Г. Железняк

З

З – десята літера української **абетки**. Є в усіх алфавітах, створених на основі слов'ян.-кирилич. графіки. Назва літери [зе] вживається як іменник серед. роду. Буває велика і мала, має рукописну й друковану форми. За накресленням – це видозмінений варіант кирилич. літери «З» («земла»), що походить від греко-візант. «ζ» («дзета»). У староукр. графіці мала **варіанти написання, зумовлені типом письма та належністю писаря до писем.** школи, що разом з ін. ознаками допомагає визначити час і місце написання пам'ятки. У 16 ст. з'явилася друкована форма літери. У сучас. укр. літ. мові позначає шумний дзвінкий щілинний передньоязиковий свистячий приголос. звук, що має корелята за дзвінкістю/глухістю – звук [с]; може бути твердим і м'яким. З – прийменник, що разом з іменником служить для вираження об'єкт. відношень. У старослов'ян. писемності мала числове значення «сім», оскільки після літери «Є» («єсть») з числ. значенням «п'ять» у кирилич. абетці стояла «Ѕ» («з'єло») зі значенням «шість». Входить до складу диграфа дз. В укр. мові використовується при класифікац. поділові зі значенням «десятий»: параграф «З» розділу А. При цифр. нумерації вживається як додатк. диференц. ознака, коли низка предметів має однаковий номер, напр., ділянка 14з.

Бібліографічний опис:

З / М. Г. Железняк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17120>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).